

**ZEMĚDĚLSKÁ
AKADEMIE
A GYMNÁZIUM**
HOŘICE

Program poradenských služeb školy

Školní rok 2022/2023

Předkladatel:	Zemědělská akademie a Gymnázium Hořice – střední škola a vyšší odborná škola, příspěvková organizace Riegrova 1403 508 01 Hořice Ředitel školy: Ing. Stanislav Neuman IČ: 06 668 364 Identifikátor školy: 691 012 458
Zřizovatel:	Královéhradecký kraj IČ: 70889546, DIČ: CZ70889546 Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové 500 03
Vypracoval:	Ing. Eva Hradilová - výchovný poradce a metodik prevence Mgr. Bc. Jitka Jindrová - výchovný poradce a metodik prevence Mgr. Milan Bohunický - výchovný poradce a metodik prevence
Datum:	30. 8. 2022

Schváleno: 1. 9. 2022

Podpis ředitele školy:

Obsah

1. Vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků, kteří jsou součástí školního poradenského pracoviště a poskytují poradenské služby	4
Obsah činnosti pedagogických pracovníků školského poradenského zařízení	4
Výchovný poradce	4
Školní metodik prevence	6
2. Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	8
Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním	13
Vzdělávání žáků mimořádně nadaných	18
3. Preventivní program školy	19
Vymezení cílové populace	19
Spolupráce s rodiči a veřejností	20
Vlastní preventivní aktivity	20
Nařízení a pokyny, ze kterých vychází preventivní program:	20
Základní informace o rizikových projevech chování a jejich prevenci	21
Cíle programu	23
Metody, kterými budeme realizovat preventivní program	25
Kontakt se zákonnými zástupci	26
Konzultační hodiny	26
Informační nástěnka	26
Kontakty s jinými organizacemi	26
Typy preventivních vzdělávacích činností	27
Pořádané akce ve výuce i mimo výuku	27
Spolupráce s organizacemi	31
4. Strategie prevence školní neúspěšnosti	31
5. Poskytování služeb žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí)	33
6. Kariérové poradenství	34
7. Školní program proti šikaně	37
Charakteristika šikanování	38
Jak předcházet šikaně	41
Základní postup v řešení šikany	42
Šikana zaměřená na učitele	46
Právní odpovědnost školy	46
Trestně-právní hledisko šikany	47
8. Krizový plán	48

Tabákové výrobky a látky na bázi nikotinu	49
Alkohol.....	49
Omamné a psychotropní látky.....	50
Krádeže.....	52
Vandalismus	52
Postup školy při diagnostice a vyšetřování šikany	52
Poruchy příjmu potravy.....	52
Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování	53
Spolupracující organizace	56
Adresář krizových sociálních služeb	56

1. Vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků, kteří jsou součástí školního poradenského pracoviště a poskytují poradenské služby

<i>Výchovný poradce a metodik prevence</i>	<i>Obor</i>	<i>Adresa</i>
Ing. Eva Hradilová	Agropodnikání Vyšší odborná škola – obor Rozvoj venkova	Hořice, Riegrova 1403
Mgr. Jitka Jindrová	Osmileté gymnázium Sociální činnost	Hořice, Šalounova 914
Mgr. Milan Bohunický	Zemědělec – farmář Opravář zemědělských strojů Ošetřovatel/ošetřovatelka	Hořice, Riegrova 900

Obsah činnosti pedagogických pracovníků školského poradenského zařízení

Výchovný poradce

Standardní činnosti výchovného poradce

I. Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
 - a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
 - b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
 - c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,
 - d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,

- e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
 - f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,
 - g) poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.
 3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.
 4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
 5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
 6. Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.

II. Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:
 - a) v otázkách kariérového rozhodování žáků,
 - b) s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,
 - c) s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
 - d) s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,
 - e) v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.

3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.¹

Školní metodik prevence

Standardní činnosti školního metodika prevence

I. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.

¹ Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních: ve znění pozdějších předpisů. In: Praha: Sbírka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 20/2005: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/2005-20>

6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působící v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

III. Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.²

2. Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Nově se dítětem, žákem nebo studentem (dále jen „žákem“) se speciálními vzdělávacími potřebami (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný) rozumí žák, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění podpůrných opatření.

- (1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný). ***Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.*** Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

(2) Podpůrná opatření

podpora žáků se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření představujících konkrétní pomoc vzdělávání žáka, a to

- v oblasti metod a forem výuky, možnými úpravami hodnocení žáka, organizace výuky, např. zařazením předmětů speciálně pedagogické péče, úpravami výuky v rozsahu i obsahu disponibilních hodin;
- nutnou personální podporou pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to jak asistentem pedagoga, tak dalším pedagogem nebo speciálním pedagogem;
- při vzdělávání žáků se smyslovým postižením možností využívat tlumočníky českého znakového jazyka nebo přepisovatele,

² Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. In: Praha: Sběrka zákonů České republiky, ročník 2005, Částka 20/2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/castka/2005-20>

- využíváním speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek, včetně zařazování nových technologií do práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

V čem spočívají podpůrná opatření?

- a) Poradenská pomoc školy (výchovný poradce, školní metodik prevence, případně školní psycholog, školní speciální pedagog, školní logoped) a pomoc školského poradenského zařízení – PPP (pedagogicko-psychologické poradny) a SPC (speciálně pedagogického centra), viz www.nuv.cz
- b) Úpravu organizace vzdělávání (například využívání disponibilních hodin pro vzdělávání žáků se SVP, které umožňují zařadit předměty speciálně pedagogické péče, intenzivnější výuku českého jazyka pro cizince a etnické menšiny, úpravu výuky u selhávajících žáků, úpravu obsahu vzdělávání, dále již zmíněné úpravy v hodnocení žáků a v metodách výuky, úpravy výstupů ze vzdělávání, existuje také možnost prodloužit dobu vzdělávání žáka až o 2 roky atd.),
- c) Úpravu podmínek přijímání a ukončování vzdělávání – respektuje se, jakým způsobem se žák vzdělával, jaká měl podpůrná opatření, a ta se uplatňují v případě potřeby i při přijímání ke studiu a při ukončování vzdělávání – dokládá se doporučením PPP/SPC
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) využívání IVP (individuální vzdělávací plán, který se při vzdělávání těchto žáků již dnes uplatňuje), návrh na úpravu vzdělávání žáka připravuje ŠPZ (školské poradenské zařízení) a rodič nebo zletilý žák žádá ředitele školy o možnost vzdělávat se podle IVP; kontrola IVP probíhá 1x ročně. S IVP seznamuje ředitel školy zákonné zástupce žáka, respektive třídní učitel všechny vyučující, kteří se na vzdělávání žáka podílejí.

Individuální vzdělávací plán – viz. Příloha č. 1

- (1) Individuální vzdělávací plán se stanoví v případě potřeby především pro individuálně integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením, případně také pro žáka skupinově integrovaného nebo pro žáka speciální školy.
- (2) Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, popřípadě doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka, a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- (3) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka – Bakaláři – matrika – současné vzdělávání - dokumenty.
- (4) Individuální vzdělávací plán obsahuje:
 - a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění,

- b) údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoria,
- c) vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah; u žáka střední školy se sluchovým postižením a studenta vyšší odborné školy se sluchovým postižením se uvede potřebnost nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah⁸), případně další úprava organizace vzdělávání,
- d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek,
- e) jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- f) závěry speciálně pedagogických, popřípadě psychologických vyšetření.

(5) Individuální vzdělávací plán je vypracován zpravidla před nástupem žáka do školy, nejpozději však 1 měsíc po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeby.

(6) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.

(7) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

Druh a rozsah podpůrných opatření vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také z toho, která podpůrná opatření má žák k dispozici ve škole, a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních.

Po vydání doporučení má škola maximální dobu čtyř měsíců pro vytvoření doporučených podmínek pro vzdělávání žáka a zajištění podpůrných opatření. V případě, že v této lhůtě nelze ve škole zajistit např. stavební či technické úpravy, zváží ŠPZ po konzultaci se školou a zákonným zástupcem žáka možnost kombinace jiných podpůrných opatření, v krajním případě doporučí rodiči školu, která je technicky připravena pro vzdělávání žáka.

V případě nemožnosti zajistit v předepsané lhůtě personální PO (asistent pedagoga, speciální pedagog, učitel předmětu speciálně pedagogické péče apod.), hledá do doby zajištění personálního PO škola řešení, které umožní podporu žáka (např. dohodou o podpoře a metodickém vedení s SPC nebo PPP). Vždy je třeba se řídit základním pravidlem, že jakékoli řešení musí být v nejlepším zájmu žáka.

(8) Podpůrná opatření podle odstavce 2 se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat. Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům poskytování dosavadních podpůrných opatření by podpůrná opatření nižšího stupně nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo

studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis.

(9) *Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení.*

Škola volí podpůrná opatření prvního stupně tehdy, pokud žák má při vzdělávání takové obtíže, že je nezbytné jeho vzdělávání podpořit prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, úpravy v hodnocení, v začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy); pokud se jedná o drobné úpravy v rámci výuky jednoho předmětu, je úprava věcí individualizace výuky a práce jednoho pedagoga.

Poskytování pedagogické intervence je nově samostatně upraveno.

Obecně platí, že škola poskytuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami podpůrná opatření prvního stupně, která spočívají v minimálních úpravách metod, organizace a hodnocení vzdělávání.

Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností. Tato opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost.

Dle § 10 odst. 1 vyhlášky škola poskytování podpůrných opatření prvního stupně průběžně vyhodnocuje a nejpozději po třech měsících vyhodnotí, zda vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně.

Pedagogická intervence slouží zejména k podpoře vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve vyučovacích předmětech, kde je třeba posílit jeho vzdělávání, ke kompenzaci nedostatečné domácí přípravy na výuku a k rozvoji učebního stylu žáka. Pedagogická intervence se poskytuje jako opatření prvního stupně na základě rozhodnutí ředitelky v základní škole, školní družině, školním klubu. Nadále však zůstává zachována možnost, aby pedagogickou intervencí jako podpůrné opatření prvního stupně doporučilo také školské poradenské zařízení, je-li to v zájmu konkrétního žáka. V takovém případě bude pedagogická intervence zahrnuta v doporučení vystaveném školským poradenským zařízením v oddíle IV „Podpůrná opatření jiného druhu“.

Právní úprava nestanoví podrobná pravidla pro organizaci pedagogické intervence; neurčuje minimální ani maximální délku pedagogické intervence, nestaví závazné limity počtu žáků ve skupině atd. Škola přizpůsobuje parametry pedagogické intervence potřebám žáků. O poskytování pedagogické intervence je nutné informovat zákonné zástupce, aby bylo zajištěno jejich právo na informace o průběhu vzdělávání žáka podle § 21 školského zákona.

Škola vypracuje Plán pedagogické podpory (PLPP) - stručný dokument, ve kterém jsou uvedeny potřeby úprav ve vzdělávání žáka, návrh jak se bude vzdělávání žáka upravovat a

v čem. Formulář PLPP – je přílohou tohoto dokumentu. Pedagogové následně vyhodnocují efektivitu zvolených úprav. Pokud se ani s dodatečnou podporou pedagogů vzdělávání žáka nezlepší a nemá trend zlepšovat nebo je jeho stav naopak setrvalý nebo se horší - pak je vhodné žákovi a zákonným zástupcům doporučit, aby navštívili školské poradenské zařízení.

Škola zajistí předání PLPP školskému poradenskému zařízení, aby se předešlo uplatňování neúčinných podpůrných opatření.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

Řešení situace v případě, že:

A. Rodič (žák) respektoval doporučení školy nebo se rozhodl sám k návštěvě ŠPZ

Školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC) nejpozději do tří měsíců od objednání žáka provede posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka a do 30 dnů od návštěvy ŠPZ vypracuje pro rodiče zprávu z vyšetření. Pro rodiče a školu pak vypracuje Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. V případě, že podmínkou pro stanovení podpůrných opatření je vyjádření dalšího odborníka (lékaře apod.), prodlužuje se tomu adekvátně lhůta pro vypracování Doporučení.

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází ze sdělení rodiče a žáka, ze závěrů školy a PLPP, pokud byl zpracován, dále ze závěrů vyšetření lékařů a dalších odborníků, kteří se do té doby nebo i následně podíleli na péči o žáka.

Pokud bude příprava Doporučení ke vzdělávání žáka vyžadovat:

- a) informace školy (zajištění pomůcek, přítomnost asistenta pedagoga ve třídě v případě, že již ve třídě asistent působí, uzpůsobení dalších podmínek pro vzdělávání žáka, tj. velikost třídy, organizace vzdělávání atd.) – pak před vydáním doporučení zástupce ŠPZ konzultuje se školou. Obvykle ve školách zajišťují tyto služby výchovní poradci nebo ředitel školy pověří jiného pedagoga, který bude o nastavování podpůrných opatření se ŠPZ komunikovat
- b) informace dalšího ŠPZ, pokud bude charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka takový, že bude třeba komunikovat s více zařízeními.

Jedná se především o žáky s kombinovaným postižením, kdy žák má obtíže, které pramení například z poruchy učení a současně je slabozraký a je třeba mu poskytovat i speciálně pedagogickou péči. V takovém případě se musí domluvit dvě ŠPZ na formulaci jednoho Doporučení ke vzdělávání žáka, aby podpůrná opatření nebyla poskytována duplicitně

B. Rodič nebo zletilý žák přes opakovaná upozornění a vysvětlení důsledků nenavštívil ŠPZ za účelem nastavení podpůrných opatření ve vzdělávání žáka a způsobil tak žákovi obtíže při vzdělávání, protože škola sama dostatečná podpůrná opatření vytvořit nemůže.

V této situaci se může škola obrátit na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádat o součinnost. Tato varianta je

považována za mezní, tedy je třeba ji volit až v případě, kdy nelze jinými cestami dosáhnout naplnění zájmu žáka (podrobněji viz materiál tzv. informační balíček Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním).

- (10) Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.
- (11) Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.
- (12) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který nemůže vnímat řeč sluchem, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému neslyšících a hluchoslepých osob, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta. Žákům a studentům vzdělávaným v českém znakovém jazyce se souběžně poskytuje vzdělávání také v psaném českém jazyce, přičemž znalost českého jazyka si tito žáci a studenti osvojují metodami používanými při výuce českého jazyka jako cizího jazyka. Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání, nebo praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.
- (13) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který při komunikaci využívá prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta.
- (14) Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta

Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním

Jaké jsou právní možnosti v případě, kdy zákonný zástupce - rodič nekoná v souladu se zájmem dítěte (např. pokud nedává souhlasy či žádosti o zařazení dítěte do speciální školy v případech, kdy je to v souladu se zájmem dítěte a pro dítě nevhodnější)? Co dělat, pokud rodič nechce

nechat dítě vyšetřit školském poradenském zařízení? Co jiného by mohlo udělat školské poradenské zařízení nebo škola než kontaktovat orgán sociálně právní ochrany dětí? Má škola nebo školské poradenské zařízení možnost vyvolat nějaké soudní řízení?

I.

Východiska

1. Základním právním vztahem mezi rodičem a dítětem, definujícím jejich poměry, je vztah rodičovské odpovědnosti. Podle § 865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění posledních úprav, občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. Podle ust. § 875 odst. 1 občanského zákoníku rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Nejedná-li rodič v souladu se zájmy svého dítěte, porušuje svou základní povinnost dbát práv dítěte. Podle ust. § 855 odst. 2 občanského zákoníku je účelem povinností a práv k dítěti zajištění jeho morálního a hmotného prospěchu.
2. Ustanovení § 858 občanského zákoníku stanoví: rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.
3. Aby mohli rodiče své povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti vykonávat efektivně, jsou od narození dítěte jeho zákonnými zástupci (§ 892 občanského zákoníku). Jako zákonní zástupci dítěte mají v době jeho plnění základní školní docházky zvláštní práva a povinnosti plynoucí ze zákona č. 561/2004 Sb. ve znění posledních úprav, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jako zákonní zástupci mají podle ust. § 21 odst. 2 školského zákona právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání a poradenskou pomoc školy. Tomuto právu odpovídá povinnost školy zákonným zástupcům informace a poradenskou pomoc poskytnout.

II.

Zapojení školy

1. Brání-li zákonní zástupci svou činností nebo nečinností řádnému poskytování vzdělání a jedná-li tak v rozporu se zájmy dítěte, ředitel školy je podle ust. § 22 odst. 3 písm. b) školského zákona vyzve, aby se osobně zúčastnil projednání této záležitosti. Zákonní zástupci jsou povinni se tohoto projednání zúčastnit. Na tomto projednání škola podrobně a citlivě informuje zákonné zástupce o jejich právech a povinnostech, o tom, že se postupuje v nejlepším zájmu dítěte a o dalších nezbytných skutečnostech, jako je například možnost návštěvy školského poradenského zařízení (dále jen „ŠPZ“).

III.

Zapojení školského poradenského zařízení

1. V souladu s § 1 odst. 5 vyhlášky č. 72/2005 Sb. ve znění posledních úprav, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, vydává ŠPZ na základě vyšetření dítěte tzv. „doporučení“. Doporučení ŠPZ se vydávají a podpůrná opatření se poskytují vždy v nejlepším zájmu dítěte, za účelem zajištění jeho práva na vzdělávání odpovídajícího jeho speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem podle ust. § 16 odst. 6 školského zákona. Pokud zákonní zástupci odmítají

- spolupracovat se školou nebo ŠPZ, a to i přesto, že je k naplnění jeho speciálních vzdělávacích potřeb nezbytné využití podpůrných opatření, znemožňují tím naplnění práva dítěte na vzdělávání a neplní své povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti.
2. Neochota se školou spolupracovat se může projevit i tím, že zákonný zástupce z nějakého důvodu navzdory doporučení učitele nebo ředitele odmítne dítě nechat vyšetřit v pedagogicko-psychologické poradně. Pro nastavení podpůrných opatření i pro zařazení dítěte/žáka/studenta podle § 16 odst. 9 školského zákona je přitom doporučení poradny nezbytné, neboť vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by nemohlo probíhat s využitím podpůrných opatření. V takovém případě počítá ust. § 16a odst. 4 školského zákona ve znění účinném od 1. 9. 2016 s možností uložit žáku nebo zákonnému zástupci využití poradenské pomoci na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Tímto orgánem může být nejenom soud, vykonávající tzv. „péči soudu o nezletilé“ podle zákona č. 292/2013 Sb. ve znění posledních úprav, o zvláštních řízeních soudních, ale i orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“). Povinnost absolvovat vyšetření je tak možné uložit nejen dítěti, jehož zákonný zástupce s vyšetřením nesouhlasí, ale i samotnému zákonnému zástupci. Takový postup je vhodné uplatnit především za předpokladu, že zákonný zástupce své rozhodnutí nesvolit k uzpůsobení vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami pravděpodobně zakládá na racionálně neopodstatnitelných důvodech. Vydané doporučení se poté rozešle orgánu veřejné moci, který vyšetření nařídil, příp. orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jestliže o to požádal (citovaný § 16a odst. 4).
 3. S ohledem na princip subsidiarity je nutné trvat na tom, aby školy vynaložily náležitě úsilí v řešení problému ještě na úrovni školy, využívaly co nejmírnější opatření, a na ostatní orgány se obracely až tehdy, nemohla-li být situace vyřešena méně invazivním způsobem.
 4. V případě trvající nespolupráce ze strany zákonných zástupců jsou školy a školská zařízení podle ust. § 10 odst. 4 ZSPOD, povinna oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v ust. § 6 ZSPOD, tj. o děti rodičů neplnících povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti (ať už tím, že i přes vyzvání nevyužili poradenskou pomoc, anebo tím, že navzdory doporučení školského poradenského zařízení jednali v rozporu se zájmem dítěte).

IV.

Zapojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí

1. Obecní úřad obce s rozšířenou působností (resp. orgán sociálně-právní ochrany dětí) působí na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti (§ 10 odst. 1 písm. b) ZSPOD). K tomu jim poskytuje i poradenskou pomoc podle § 11 ZSPOD. Pokud se ani takto nepodaří nastalou situaci vyřešit, může se zapojit soud.
2. Pokud selžou nástroje uvedené výše, které má v dispozici škola nebo školské poradenské zařízení, a současně rodič - zákonný zástupce nejedná v souladu s nejlepším zájmem dítěte, je nezbytné předně kontaktovat OSPOD.

V.

Zapojení soudu

V.1 Úkoly soudu při péči o nezletilé – vhodná opatření a nařízení vyšetření

1. Ve věcech rodičovské odpovědnosti rozhoduje soud podle § 466 an. zákona č. 292/2013 Sb. ve znění posledních úprav, o zvláštních řízeních soudních. Předtím, než rozhodne o nařízení předběžného opatření (V.2) nebo o omezení rodičovské odpovědnosti a jmenování opatrovníka (V.3), musí soud v zájmu ochrany dítěte usilovat v prvé řadě o

řádné plnění povinností při péči o nezletilého (§ 474 odst. 2 zákona) a za tímto účelem vyřizuje podněty a upozornění fyzických a právnických osob stran péče o nezletilého a činí vhodná opatření (§ 474 odst. 2 zákona). O vhodnosti a účelnosti navržených nebo zamýšlených opatření soud zpravidla zjistí názor orgánu vykonávajícího sociálně-právní ochranu dětí, který je obeznámen s poměry (§ 474 odst. 3 zákona).

2. Jako nejmírnější vhodné opatření slouží soudu napomenutí. V něm rodiče – zákonného zástupce zpravidla upozorní na nutnost ochrany zájmu dítěte na adekvátním vzdělávání, na praxi zařazování dětí s předmětným typem znevýhodnění do speciální školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny a na možnost uložení závažnějších výchovných opatření, pokud by rodič nadále jednal v rozporu se zájmem dítěte.
3. Uzná-li to soud v konkrétní situaci za vhodné, může na základě § 474 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních nařídit, aby bylo dítě vyšetřeno školským poradenským zařízením, a to i tehdy, jestliže o to zákonný zástupce dítěte nepožádal. Školské poradenské zařízení má pak povinnost o svých zjištěních soud informovat (§ 16a odst. 4 školského zákona ve znění účinném od 1. 9. 2016).

V.2 Předběžné opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních

1. Podle § 16 odst. 1 ZSPOD platí, že „ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření.“
2. Podle § 924 občanského zákoníku „ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu; rozhodnutí soudu nepřekáží, pokud dítě není řádně zastoupeno“.
3. V případech, kdy zákonný zástupce nejedná v zájmu dítěte toliko z toho důvodu, že odmítá dát souhlas k určité formě vzdělávání, není důvod pro použití § 924 občanského zákoníku. Jeho užití lze odůvodnit jedině takovými závažnými porušeními rodičovské odpovědnosti, které zákon v § 924 předpokládá. Život dítěte, jeho normální vývoj ani jeho jiný důležitý zájem totiž většinou není vážně ohrožen ani narušen. Nakonec ani použití předběžného opatření se s ohledem na jeho funkci (§ 74 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů („OSŘ“), dále viz § 452 odst. 2 věta druhá, lhůtu podle § 456 a dobu podle § 459 odst. 1 a § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb. ve znění posledních úprav, o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb. (dále jen „zákon č. 292/2013 Sb.“)) nejeví pro situaci chybějícího projevu vůle, kdy je potřeba trvalé úpravy právního postavení dítěte, jako vhodné.

V.3 Předběžné opatření podle občanského soudního řádu

1. Kromě předběžného opatření podle § 452 zákona o zvláštních řízeních soudních, je v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé také možnost vydat předběžné opatření podle § 74 a násl. OSŘ. Podle § 74 odst. 1 OSŘ platí, že před zahájením řízení může předseda senátu nařídit předběžné opatření, je-li třeba, aby zatím byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. Návrh na nařízení předběžného opatření podle § 76 odst. 2 OSŘ bude zpravidla součástí návrhu na zahájení řízení, může být podán i před zahájením řízení a dále § 102 OSŘ připouští vydání předběžného opatření i po zahájení řízení.
2. Řízení podle § 466 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních lze zahájit i bez návrhu (viz § 13 ve spojení s § 468 odst. 1 a 2 zákona *a contrario*) a stejně tak lze rozhodnout bez

návrhu o nařízení předběžného opatření. Soud řízení zahájí bezodkladně poté, co se dozví o skutečnostech rozhodných pro vedení řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních (§ 13 věta druhá zákona). Soud se o těchto skutečnostech zpravidla dozví z iniciativy ředitele školy, který může podat soudu podnět směřující právě k nařízení předběžného opatření.

3. Soud ve výroku usnesení o předběžném opatření určí školu nebo třídu, v níž bude dítě vykonávat povinnou školní docházku, než bude meritorně rozhodnuto (k přípustnosti tohoto určovacího petitu srov. usnesení Ústavního soudu ČR z 6. října 2015, sp. zn. III. ÚS 2467/15). Shodně může soud také nařídit zákonnému zástupci, aby se zdržel jednání, které je v rozporu se zájmem dítěte, tedy například odvolat žádost či souhlas.

V.4 Jmenování opatrovníka

1. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je podle § 14 odst. 1 písm. b) ZSPOD oprávněn podat soudu návrh na omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu. Soud bude v řízení postupovat podle ust. § 466 a následujících zákona č. 292/2013 Sb. ve znění posledních úprav
2. Omezení či pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti je bezpochyby vážný zásah do ústavního práva na rodinný život a je možné je užívat jen ve zvlášť odůvodněných případech. Jak konstatoval Nejvyšší soud, „*opatření, která lze ve vztahu k rodičovské odpovědnosti přijmout, jsou přitom odstupňována hierarchicky s přihlédnutím k tomu, zda mají sankční povahu (omezení či zbavení rodičovské odpovědnosti), či nesankční (pozastavení rodičovské odpovědnosti). I v takové situaci, kdy je dán zájem dítěte na úpravě již nastolených rodinných vztahů, je třeba při výběru konkrétního opatření představujícího zásah do práva na rodinný život zvažovat jeho přiměřenost. Lze-li legitimního cíle dosáhnout mírnějšími prostředky, než jaké jsou některým z účastníků navrhovány, pak je na místě zvažovat tento mírnější zásah (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1686/2011).*“ Podle Nejvyššího soudu se na těchto pravidlech s účinností nového občanského zákoníku nic nezměnilo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2014, sp. zn. 30 Cdo 3361/2014).
3. S rozhodnutím o omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu soud stanoví dítěti opatrovníka podle § 878 odst. 3 občanského zákoníku.
4. Další možností je také, že soud jmenuje dítěti opatrovníka v případech, kdy zákonný zástupce dítěte dostatečně nehájí jeho zájmy (§ 943). Tohoto opatrovníka je možné jmenovat právě v případech, kdy rodič – zákonný zástupce nejedná v souladu se zájmem dítěte, tedy brání řádnému vzdělávání. V takovém případě může škola nebo i školské poradenské zařízení podat podnět k zahájení řízení o jmenování opatrovníka.
5. Opatrovník poté poskytne škole nezbytnou součinnost k naplnění práva dítěte na vzdělávání. O jmenování opatrovníka může soud rozhodnout i bez návrhu. Je povinen přihlédnout ke stanovisku rodičů – zákonných zástupců, dítěte, příp. i dalších osob.
6. Ve výroku usnesení soud určí rozsah práva a povinností opatrovníka (§ 945 občanského zákoníku), přičemž z pravidla se tato práva a povinnosti omezí pouze na záležitosti týkající se vzdělávání žáka, a to s ohledem na § 947 občanského zákoníku, který připouští, že opatrovník může být jmenován jen za účelem určitého právního jednání, čímž se opatrovník odlišuje např. od poručníka.

POMOC ŠPZ (PPP/SPC)

- posoudí vzdělávací potřeby žáka, vyhodnotí závěry vyšetření
- doporučí podpurná opatření ve vzdělávání žáka (2. - 5. stupeň podpory)

- v případě, že žák potřebuje pomoc a podporu také ve školském zařízení, určí ŠPZ na odpovídající dobu podpůrná opatření i pro školské zařízení (např. asistent pedagoga, je-li pro žáka důležitý i ve školním zařízení)

VYHODNOCOVÁNÍ ÚČELNOSTI PODPORY

- ŠPZ pravidelně po jednom roce u žáků s LMP vyhodnocuje účinnost opatření, kontroluje IVP a poskytování všech podpůrných opatření; kontrola IVP a jeho naplňování probíhá 1x ročně
- jinak ŠPZ provádí kontrolu doporučení zpravidla do dvou let
- Účinná podpora → integrace žáka
- Neúspěšná podpora → revize rozhodnutí → nové doporučení

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

- (1) Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.
- (2) Zjišťování mimořádného nadání žáka **provádí školské poradenské zařízení.**
- (3) Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

Individuální vzdělávací plán pro nadané žáky

- (1) Vzdělávání mimořádně nadaných žáků se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka.
- (2) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka- Bakaláři – matrika – současné vzdělávání - dokumenty.
- (3) Individuální vzdělávací plán obsahuje:
 - a) závěry psychologických vyšetření, která blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
 - b) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
 - c) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
 - d) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,

- e) určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
 - f) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka,
 - g) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením,
 - h) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu).
- (4) Individuální vzdělávací plán je vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.
- (5) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.
- (6) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.
- (7) Určený pedagogický pracovník školy sleduje průběh vzdělávání mimořádně nadaného žáka a poskytuje společně se školským poradenským zařízením podporu žákovi i jeho zákonným zástupcům.

3. Preventivní program školy

Preventivní program vychází jednak z loňského preventivního programu, sleduje současné projevy rizikového chování studentů na škole. Je sestavován na základě zkušeností z předchozích let a využívá nabídky preventivních programů subjektů, se kterými škola spolupracuje v rámci prevence. Z analýzy vyplývají informace o rizikových projevech chování.

Vymezení cílové populace

Preventivní program je zaměřen především na všechny žáky 6. - 9. ročníku základní školy, žáky SŠ, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, k dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

Pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s „Preventivním programem“, upozorněni na některé informační zdroje (např. webové stránky) a mají možnost se účastnit vybraných vzdělávacích akreditovaných akcí, jejichž témata budou pružně reagovat na aktuální stav a situaci ve škole či třídě, které bude nutné řešit. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, sociální pedagog.

Rodiče jsou informováni prostřednictvím SW Bakaláři a rovněž prostřednictvím webových stránek školy ohledně možnosti individuálních konzultací nejen u pedagogů, ale také ve Školním poradenském pracovišti.

Z hlediska pedagogů a rodičů bychom rádi zajistili včasné rozpoznání a zajištění intervence v případech výskytu rizikového chování.

Spolupráce s rodiči a veřejností

Vzhledem k možnému výskytu sociálních, rodinných problémů, které se mohou objevovat v důsledku koronavirové pandemie, považujeme za nutné připomínat dětem i rodičům, že na naší škole funguje Školní poradenské pracoviště, v rámci kterého mohou kontaktovat jeho pracovníky – metodičku prevence, výchovnou poradkyni.

Rodiče jsou informováni prostřednictvím informačních nástěnek, SW Bakaláři a rovněž prostřednictvím webových stránek školy.

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče jsou seznámeni s konzultačními hodinami všech učitelů, zároveň ale vědí, že v závažných případech se lze obrátit na pedagoga ihned, ten zváží situaci a dle závažnosti ji řeší.

Všechny akce jsou pořádány ve spolupráci škola – rodina – obec. Snažíme se zapojit do života školy žáky – pedagogy – provozní zaměstnance – rodiče – občany. Program je koncipován tak, aby vždy podtrhl aktuální situaci.

Vlastní preventivní aktivity

Klíčové oblasti

- Oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- Oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- Oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- Oblast rodinné a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- Oblast sociálně právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- Oblast rizikového chování (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)
- Volnočasové aktivity

Nařízení a pokyny, ze kterých vychází preventivní program:

- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a mládeže ve školách a školských zařízeních (č.j. 20 006/2007-51)
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (č.j. 24 246/2008-6)
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j. 14 423/99-22)

- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j. 10194/2002-14
- Vyhlášky MŠMT č. 72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2018 – 2023

Základní informace o rizikových projevech chování a jejich prevenci

Základním principem prevence rizikových projevů chování je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního chování a rozvoji osobnosti. Proto nám jde o snahu nalézt optimální klima školy a sociálních vztahů, zvyšovat sociálních kompetencí dětí a mládeže, rozvíjet dovednosti, které vedou k odmítání všech forem sebeustrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

Jsme si vědomi toho, že samotná existence kvalitního programu, bez každodenní práce všech pedagogů při vzdělávacích a výchovných aktivitách, by neměla smysl. Bez účasti celé školy nejsou žádné změny a rozvoj reálně dosažitelné a trvale udržitelné. Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným s rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.

Důraz je kladen zejména na specifickou primární prevenci, tj. systém aktivit a služeb, které se zaměřují na práci s populací, u níž lze v případě jejich absence předpokládat další negativní vývoj a který se snaží předcházet nebo omezovat nárůst jeho výskytu.

Primární prevence rizikových projevů chování je zaměřena na problematiku záškoláctví, šikany, rasismu, xenofobie, vandalismu, kriminality, delikvence, užívání návykových látek a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek, závislosti na politickém a náboženském extremismu, netolismu (virtuální drogy) a patologického hráčství (gambling), domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Preventivní výchovně vzdělávací působení musí být neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Každodenní život školy musí mít takovou kvalitu, aby dětem umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, které jsou nejúčinnějším preventivním nástrojem.

Při diagnostice rizik pro možný výskyt rizikových projevů chování u jednotlivých dětí ve škole je nutné analyzovat osobnost jedince, společenské vlivy formující osobnost, konkrétní sociální situaci dítěte, biologické (genetické) předpoklady a osvojení si základních ochranných kompetencí.

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu

jsou:

- *zvyšování sociální kompetence* – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání,
- *posilování komunikačních dovedností* – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku,
- *pozitivního sociálního klimatu* – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty,
- *formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám* – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod., dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny i působení vrstevníků. K osvojení preventivních ochranných kompetencí je třeba dbát na osobnostní a sociální, rozvoj a výcvik v sociálních dovednostech. V oblasti znalostí se jako optimální jeví využití podnětů otevřené výuky, která je zároveň využitelná i k aktivnímu sociálnímu učení. Projektová výuka, kdy je vytvářen na úrovni třídy určitý projekt, podle kterého se dále pracuje, integrované tematické vyučování ve smysluplných celcích za aktivní účasti žáků (výuka v tematických celcích, blocích nebo etapách) a kooperativní vyučování s co největší participací dětí, při využití kritického myšlení, samostatné učební práce žáků a svobodné tvůrčí práce dětí. Tyto formy výuky umožní dětem přímou zkušenost, komunikaci a spolupráci. Kompetence sociální jsou interdisciplinárním tématem. Předpokládají funkční využití poznatků a vědomostí obsažených v jednotlivých vzdělávacích oblastech a různých školních aktivitách, stejně jako využívání zkušeností žáků za života v rodině a společnosti.

Osvojení sociálních kompetencí vyžaduje využití interaktivních metod. Lze využít simulačních her (jak bych se „já“ choval ve fiktivních situacích), relaxačních technik, brainstorming, diskuse, projekty, hraní rolí (hraní jiných rolí než jsem „já“), empatie, kreslení, nácviku verbální a nonverbální komunikace a dalších metod. Snažíme se, aby školní práce byla postavena na dvou základních principech. Na respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a na komunikaci a spolupráci uvnitř školy všech se všemi a mezi sebou (učitelů, žáků, rodičů) i vně školy (školy s obcí a dalšími partnery). Škola tak přestává být tradiční hierarchickou institucí, je akcentována nejen svoboda, ale i odpovědnost a zachovávání pravidel, spravedlnost, spoluúčast a spolupráce.

Cíle programu

Cíle dále dělíme do skupin.

Cíle pro studenty

Studenti ve věku 12 - 15 let by měli mít tyto znalosti, dovednosti a postoje:

- vědět jak jednotlivé drogy působí na organismus,
- umět posoudit zdravotní důsledky užívání ilegálních i legálních drog,
- odmítnout návykovou látku nabízenou vrstevníky,
- znát význam vlastního vzdělávání,
- vědět o možnostech pomoci při osobních problémech.

Studenti ve věku 15 - 18 let by měli mít následující znalosti, dovednosti a postoje:

- umět posoudit rizika, která užívání drog přináší, jejich vliv na zdraví, budoucí zaměstnání i úroveň vzdělání,
- dokázat odmítnout nabízenou drogu,
- mít zodpovědný přístup k životu, zdraví, vlastní morálce a osobním hodnotám,
- chápat význam vlastního zodpovědného chování vůči společnosti,
- umět nalézt pomoc sobě i druhým,
- umět si vytvořit vlastní pozitivní obraz,
- znát právní důsledky šikany, zastrašování a užití násilí.

Obě skupiny by měly být vedeny:

- k rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za vlastní chování a uvědomění si důsledků jednání,
- k vedení zdravého způsobu života,
- ke zvyšování odolnosti proti stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- k samostatnému správnému rozhodování,
- ke schopnosti týmové práce,
- ke schopnosti řešit problémy,
- k podílení se na tvorbě prostředí a životních podmínek,
- k pěstování právního vědomí a negativního vztahu k návykovým látkám.

Cíle pro pedagogické pracovníky:

- být pozitivní v přístupu ke studentům – smysluplné učení, přiměřenost vyučovat za aktivní účasti studentů – spolupráce, motivující hodnocení, stimulační hry (relaxační techniky, brainstorming, diskuse, projekty, hraní rolí, empatie, kreslení, nácvik komunikace ve všech předmětech. Vyčlenění takových aktivit do samostatného časového bloku je nesystémové a málo účinné,
- koordinovat preventivní aktivity,
- využívat internet k interaktivnímu vzdělávání, předávání informací dětem, mládeži, rodičům a pedagogům o zdravém životním stylu a sociálně patologických jevech, k výměně zkušeností (chaty, fóra), k informacím o realizovaných projektech apod.,
- důsledně trvat na dodržování školního řádu (nestačí přečíst na začátku školního roku, je třeba, aby studenti pocítili, že dodržovat školní řád se vyplácí,
- pro společenské vědy – právní aspekty chování, práva dětí, komunikace, sociální kompetence a dovednosti, rodinná a občanská výchova,
- pro biologii – výchova ke zdravému životnímu stylu, význam pohybové aktivity, biologie člověka, zdravá výživa, infekční nemoci,
- pro chemii – návykové látky a jejich účinky na organismus,
- pro tělesnou výchovu – organizovat několikadenní intenzivní sportovní kurzy.

Cíle pro třídní učitele

- být sociálním manažerem třídy jako sociální skupiny,
- zpracovat program třídy (zařazení aktivit pro celé rodiny, aktivního sociálního učení a volnočasových aktivit – vzájemná úcta, důvěra, snášenlivost, empatie, spolupráce), mít pravidelný kontakt se třídou,
- pomáhat řešit školní i osobní problémy studentů.

Ředitel školy

- vytváří podmínky pro realizaci prevence v oblasti rizikových projevů chování
- pověřuje vhodného pracovníka funkcí školního metodika prevence
- zodpovídá za soustavné vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence
- zajišťuje spolupráci s rodiči, popř. zákonnými zástupci v oblasti prevence
- sleduje efektivitu jednotlivých preventivních aktivit
- zajišťuje zakotvení preventivních opatření proti rizikovým projevům chování v řádu školy
- provádí příslušná opatření při výskytu rizikových projevů chování ve škole

Školní metodik prevence a výchovný poradce

- koordinuje realizaci preventivního programu ve škole, podílí se na soustavném vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence,
- zajišťuje hodnocení procesů a výsledků preventivního programu a spolupracuje s odborníky ze specializovaných pracovišť,
- podílí se na opatřeních při výskytu rizikových projevů chování ve škole.

Metody, kterými budeme realizovat preventivní programu

Pedagogové a vedení školy budou na škole podporovat:

- zdravý životní styl,
- rozvoj etického a právního vědomí a občanských postojů,
- spolupráci s rodiči,
- nabídku a využití mimoškolní zájmové činnosti,
 - zde se jedná zejména o práci školních kroužků a využití sportovišť v areálu školy,
- spolupráci vyučujících konkrétních předmětů, výchovných poradců, vedení školy, rodičů a třídního učitele,
- zvýšenou vnímavost na negativní jevy při dozoru nad žáky,
- uvědomění si rizika těchto jevů na výletech, kurzech, při sportovních aktivitách (rozlišit sportovně akceptovatelné nadšení a úsilí zvítězit od nepřijatelného ponižování protivníka),
- širší povědomí o možnosti konzultací výchovného poradce s rodiči,
- vytváření pozitivní motivace ke studiu a dobrým studijním výsledkům,
- poskytování maximální možné nabídky volitelných předmětů,
- prezentaci školy, jejích výsledků a výsledků studentů v soutěžích,
- účast v humanitárních aktivitách,
- vztah studentů k prostředí školy – společná péče o třídy a výzdobu školy,
- vedení studentů k zájmu o divadlo, výlety, exkurze a sportovní aktivity,
- komunikaci mezi studenty, pedagogy a rodiči studentů,
- prezentaci práce rady školy a studentského parlamentu jako orgánu studentů,
- realizaci samostatných projektů a akcí v rámci preventivního programu,
- posilování pozitivního sebehodnocení studentů a jejich přátelských vztahů ve skupině,
- využívání skupinových forem výuky,
- začleňování herních a prožitkových aktivit do výuky,

- další vzdělávání pedagogů v oblasti moderních metod výuky.

Kontakt se zákonnými zástupci

Zákonní zástupci jsou informováni o realizaci preventivního programu na začátku každého školního roku. Dále jsou informováni o možnostech konzultací (s učiteli, výchovnými poradci, metodikem prevence) a poradenských možnostech v rámci kraje. Na třídních schůzkách jsou zákonní zástupci pravidelně informováni o aktuálních problémech studentů a jejich řešení. Akutní případy se řeší ihned. Zákonní zástupci jsou vybízeni ke spolupráci se školou a žádáni o pomoc při některých aktivitách. Budeme pokračovat v příležitostné distribuci tematických letáků zákonným zástupcům studentů. Je pravdou, že o způsobech trávení volného času studentů mohou rozhodovat spíše oni než škola.

Konzultační hodiny

Studenti jsou informováni o možnosti kdykoli konzultovat své problémy s třídním učitelem, výchovným poradcem a metodikem prevence (Ing. Eva Hradilová, Mgr. Bc. Jitka Jindrová, Mgr. Milanem Bohunickým) a odborníky na specializovaných pracovištích, jejichž kontaktní adresy a telefony jsou na nástěnce výchovného poradce a metodika prevence. S vyučujícími je třeba se předem domluvit.

Ač mají vymezeny konzultační hodiny, někdy se může stát, že jsou povoláni do výuky. Je možno využít i domluvu pomocí elektronické pošty. V posledních letech je využívána i komunikace prostřednictvím aplikací Teams a Google Meet.

Informační nástěnka

Informační nástěnka je zřízena na chodbě v přízemí hlavní budovy. Jsou na ní prezentovány kontakty na poradenská centra, články k tématům z odborných časopisů, některé výsledky práce studentů k tématu a informace o účincích jednotlivých druhů drog. Studenti dostávají informační materiály a ve školní knihovně mají k dispozici odbornou literaturu.

Kontakty s jinými organizacemi

Škola v oblasti prevence sociálně patologických jevů bude spolupracovat s Pedagogicko-psychologickou poradnou Jičín, Městským úřadem Hořice, Krajským úřadem Královéhradeckého kraje, Policií ČR, vzdělávacími institucemi (pedagogickými centry, pedagogickými fakultami, komerčními subjekty), s občanskou společností Bílý kruh bezpečí, Střediskem výchovné péče Domino, Nízkoprahový klub PoHoDa. Rádi bychom navázali užší spolupráci i s dalšími subjekty poskytujícími služby primární prevence.

Typy preventivních vzdělávacích činností

- Lekce a vyučovací hodiny, výklad – informace, filmy, projekty
- Kresby, koláže, výroba plakátů
- Diskuse o případech uvedených v médiích
- Dramatická výchova
- Slohové práce
- Besedy s učiteli
- Relaxační techniky
- Přednášky a besedy s odborníky
- Filmová představení, divadelní představení
- Organizovat pro žáky výchovně vzdělávací akce, soutěže, exkurze, třídní výlety, apod. podle termínovaného kalendáře školy

Pořádané akce ve výuce i mimo výuku

Následující soupis jsou akce, které se každoročně uskutečňují během školního roku. Umístění do jednotlivých ročníků vyplynulo z dosud platných výukových plánů. Jsou zde zařazeny většinou akce mimo budovu školy, některé i vícedenní. Ty zbylé jsou nějakými většími celky v rámci výuky daného ročníku. Nejsou tu psané besedy jednotlivých předmětů, protože ty jsou domlouvány většinou během aktuálního školního roku, dle možností a potřeb vyučujících, studentů a pozvaných hostů.

prima (1. ročník víceletého gymnázia = 6. ročník ZŠ)

Adaptační kurz „START“

Projektové dny (Pravěk, Antika)

Školní výlet

sekunda (2. ročník víceletého gymnázia)

Lyžařský kurz

Exkurze: Praha

Nocování ve škole

Projektové dny (Středověk, Les)

Prevence šikany

tercie (3. ročník víceletého gymnázia)

Ekologický kurz

Lyžařský výlet

Exkurze: Praha

Projekt prevence kouření, Sexuální výchova

Projektové dny

Školní výlet

kvarta (4. ročník víceletého gymnázia)

Exkurze: Praha

Lyžařský výlet

Sportovní kurz Vesec

Projektové dny, Sexuální výchova

kvinta (5. ročník víceletého gymnázia)

Účast na Zobáckém bálu – pasování na studenty

Předplatné divadelních představení do Klicperova divadla v Hradci Králové

Lyžařský kurz

Hvězdárna Hradec Králové

Prevence šikany, prevence HIV/AIDS

Projektové dny a exkurze

sexta (6. ročník víceletého gymnázia)

Divadelní představení – dle nabídky

Exkurze: automobilka Mladá Boleslav

Sportovní kurz

Plavecký kurz v rámci výuky tělesné výchovy

septima (7. ročník víceletého gymnázia)

Vodácký kurz Vltava

Exkurze: Praha, Jičín (ÚP + Policie ČR), HK (elektrárna)

Prevence kouření

Projekt Příběhy bezpráví – Člověk v tísní

Příprava PZV (pestrý zábavný večer)

oktáva (8. ročník víceletého gymnázia)

Exkurze dle zvolených vyučovaných seminářů

Exkurze: Praha (ČNB)

Divadelní představení dle nabídky

Příprava Zobáckého bálu

Příprava maturitního plesu

Besedy o výběru dalšího vzdělávání, o vyplňování přihlášek

1. ročník SOŠ

Adaptační kurz „START“

Předplatné divadelních představení do Klicperova divadla v Hradci Králové

Prevence HIV/AIDS

Účast na Zobáckém bálu – pasování na studenty

Organizování Dětského dne v MŠ Husova

Organizování veřejné sbírky (2. pololetí dle došlých nabídek)

Exkurze v sociálních zařízeních (dle nabídky)

2. ročník SOŠ

Praxe

Prevence kouření

Organizování Čertovského reje v MŠ Husova

Organizování veřejné sbírky „Bílá pastelka“ (říjen)

Výuka plavání v rámci výuky tělesné výchovy

Projekt „Lidská práva“

Sportovní kurz

3. ročník SOŠ

Exkurze do Poslanecké sněmovny

Exkurze do sociálních a zdravotnických zařízení

Vodácký kurz

Projekt Příběhy bezpráví – Člověk v tísní

Příprava PZV (pestrý zábavný večer)

Příprava programu pro ZŠ Husova

Praxe

4. ročník SOŠ

Exkurze dle zvolených vyučovaných seminářů

Příprava Zobáckého bálu

Příprava maturitního plesu

Besedy o výběru dalšího vzdělávání, o vyplňování přihlášek

Beseda o probaci a mediaci

Divadelní představení dle nabídky

1. ročník Agropodnikání

Lyžařský kurz v rámci výuky tělesné výuky

Odborné exkurze, soutěže

Divadelní představení – dle nabídky

Organizování Dětského dne na školním hospodářství

Účast na výstavách a veletrzích (Královéhradecké krajské dožínky, výstavy Svazů chovatelů, regionální výstavy, Techagro,...)

Praxe

2. ročník Agropodnikání

Plavecký výcvik v rámci výuky tělesné výuky

Odborné exkurze, soutěže

Beseda pro začínající řidiče

Divadelní představení – dle nabídky

Organizování Dětského dne na školním hospodářství

Účast na výstavách a veletrzích (Královéhradecké krajské dožínky, výstavy Svazů chovatelů, regionální výstavy, Techagro,...)

Praxe

3. ročník Agropodnikání

Cyklistický kurz v rámci výuky tělesné výuky

Odborné exkurze, soutěže

Divadelní představení – dle nabídky

Exkurze: Jičín (ÚP + Policie ČR)

Organizování Dětského dne na školním hospodářství

Účast na výstavách a veletrzích (Královéhradecké krajské dožínky, výstavy Svazů chovatelů, regionální výstavy, Techagro,...)

Praxe

4. ročník Agropodnikání

Příprava maturitního plesu

Odborné exkurze, soutěže

Divadelní představení – dle nabídky

Besedy o výběru dalšího vzdělávání, o vyplňování přihlášek

Účast na výstavách a veletrzích (Královéhradecké krajské dožínky, výstavy Svazů chovatelů,

regionální výstavy, Techagro,...)

Praxe

Spolupráce s organizacemi

Studenti pravidelně pomáhají při organizaci akcí:

- *pro občanské sdružení klub Klokánek, Klokan, Hořice* – Den dětí, Tvůrčí dílny, benefiční
- nízkoprahový klub POHODA
- výchovná představení a koncerty
- *pro Ústav sociální péče pro tělesně postižené a s kombinovanými vadami, Hořice* – Mikulášská besídka, osobní asistence pro klienty (doprovod na kulturní akce), asistence při sportovních tréninkách a soutěžích (závěsné kuželky, boccia), tematicky zaměřené dílny (velikonoční, vánoční), pěvecké a divadelní vystoupení pro klienty, kteří nemohou opustit ÚSP,
- *pro Domov pro seniory, Hořice* – Vánoční hudební pásmo, dobrovolnická činnost (rozhovory a povídání si s klienty, využívání jejich volného času k udržení jejich vitality),
- *pro ZŠ Husova Hořice*, která poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami – divadelní představení s vánoční tematikou, rozloučení s uplynulým školním rokem (sportovní soutěžní dopoledne), asistence při pořádání nějakého výletu,
- *pro MŠ Husova, Hořice (s logopedickou třídou a se speciální třídou pro děti s kombinovaným postižením)* – Dětský den, Čertovský rej.

4. Strategie prevence školní neúspěšnosti

Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole.

Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem nezletilého, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži
- poruchy chování, PAS
- zdravotní problémy žáka - dlouhodobá absence
- změna ŠVP v důsledku přestěhování, přechodu na jinou školu
- nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče
- dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí)
- dítě – cizinec

Řešení školní neúspěšnosti

Základní podmínkou prevence školní úspěšnosti je pozitivní klima školy, důvěra žáků a rodičů k učitelům a aktivní přístup a zájem učitelů o žáky.

Na žakovu neúspěšnost upozorní vyučující jednotlivých předmětů třídního učitele (TU). TU kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání a přítomnost poradenských pracovníků školy (výchovní poradce – VP, metodik prevence rizikového chování – MP, speciální pedagog – SP, školní psycholog – ŠP).

Na počátku řešení školní neúspěšnosti je nutná správná diagnostika příčin – analýza žakových možností, posouzení jeho učebního stylu, vzdělávacích potřeb, osobních postojů ke škole, vzdělávání a učitelům (ŠP, VP)

Na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáka volíme individuálně možná opatření:

- zvýšená motivace žáka k učení – důraz na pozitivní hodnocení,
- stanovení přiměřeného rozsahu učiva,
- podpůrné pomůcky (přehledy),
- využití pomoci spolužáků,
- podpůrné aktivity – oznamování termínů písemných prací a zkoušení,
- slovní hodnocení,
- návštěva reedukací vedená asistentem pro sociálně znevýhodněné žáky,
- individuální konzultace,
- doučování,
- kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (PLPP, spolupráce s PPP, SPC, vytvoření IVP, pedagogická intervence, asistent pedagoga).

Základní podmínkou prevence školní úspěšnosti je pozitivní klima školy, důvěra žáků a rodičů k učitelům a aktivní přístup a zájem učitelů o žáky.

5. Poskytování služeb žákům s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (a z odlišného kulturního prostředí)

ustanovení Zákona 561/2004 Sb., ve znění pozdějších úprav, § 20 školského zákona vyplývá, že žák-cizinec je žákem s jinou státní příslušností než českou, který plní povinnou školní docházku na území České republiky. Školský zákon zajišťuje podle § 20 občanům Evropské unie a cizincům pobývajícím na území ČR přístup ke vzdělávání a školským službám za stejných legislativních podmínek jako žákům s českým občanstvím. Týká se to předškolního vzdělávání, základního vzdělávání, středního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání, jazykového a uměleckého vzdělávání včetně vzdělávání při výkonu ústavní a ochranné výchovy.

Termín žák-cizinec nezohledňuje znalost či neznalost českého jazyka a potřebnou míru podpory. Situace každého žáka je specifická a potřeba podpory v českém jazyce se týká pouze některých žáků s cizím státním občanstvím.

Vzhledem k tomu, že dítě podle cizineckého zákona získává stejný druh pobytu na území ČR, jako mají jeho rodiče, může se jednat o žáky, kteří se narodili rodičům-cizincům již v České republice, absolvují od počátku školní docházku v České republice, češtinu ovládají na úrovni rodilého mluvčího a nepotřebují žádnou podporu ze strany školy nebo ŠPZ. Stejně tak ovšem může jít o žáky, kteří žijí v České republice velmi krátkou dobu, mají jiný mateřský jazyk než češtinu a jsou ve školním vzdělávání znevýhodněni z důvodu nedostatečné znalosti češtiny a nedostatečné podpory ze strany rodiny, která vzhledem k jazykové bariéře není schopna žákovi pomoci ve vzdělávání. Jazykovou podporu naproti tomu mohou potřebovat i žáci s českým občanstvím a nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (z odlišného kulturního prostředí). Odlišné kulturní prostředí se může týkat některých azylantů, uprchlíků, etnických minorit, cizinců s trvalým pobytem na území ČR, případně i bilingvních rodin.

Žákům-cizincům je poskytována bezplatná jazyková příprava k začlenění do základního vzdělávání. Uskutečňuje se prezenční nebo distanční formou ve škole, která je po projednání se zřizovatelem určena krajským úřadem (vyhláška č. 48/2005 Sb.), v rozsahu maximálně 200 hodin po dobu nejvýše 10 měsíců a je určena žákům, kteří ve školních letech 2021/22 a 2022/23 plní povinnou školní docházku na území České republiky nejvýše 24 měsíců. Od školního roku 2023/2024 bude jazyková příprava určena pro žáky, kteří plní povinnou školní docházku na území ČR nejvýše 12 měsíců. Orientační délku jazykové přípravy stanoví ředitel školy, ve které žák plní povinnou školní docházku, podle znalostí žáka ověřených na základě jednoduchého orientačního testu. Vzdělávání probíhá podle kurikula češtiny jako druhého jazyka, které vytvořil NPI ČR. Test a kurikulum jsou dostupné na stránkách <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/kurikulum-cestiny-jako-druheho-jazyka> a <https://cizinci.npi.cz/kurikulum-cdj-pro-zakladni-vzdelavani-zverejneno/>.

Doporučená je následná podpora, ať již je školou poskytována přímo, nebo na základě doporučení ŠPZ. V průběhu poskytování jazykové přípravy na pověřené škole musí být žák vhodně podporován ve své kmenové škole (úprava obsahu a metod výuky, vhodné pomůcky, pedagogická intervence). Žáci, kteří budou absolvovat intenzivní přípravu v pověřené škole, budou uvolňováni z předmětů podle § 48/2005, to znamená bez doporučení ŠPZ.

Dětem-cizincům v povinném předškolním vzdělávání je bez nutnosti vyšetření v ŠPZ poskytována jazyková příprava v povinném předškolním vzdělávání v rozsahu 1 hodiny týdně, pokud má škola čtyři a více dětí-cizinců v předškolním ročníku. Hodina je hrazena navýšením PHmax školy a může být podle možností a podmínek mateřské školy rozdělena do několika bloků v průběhu týdne, a to ve skupině zřízené v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Pokud má škola jednoho až tři děti-cizince v předškolním ročníku, vykonává jazykovou podporu v rámci běžné činnosti.

6. Kariérové poradenství

Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, jsou definovány jako součást činností výchovného poradce:

- koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
- základní skupinová šetření k volbě povolání, administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
- individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti (ve spolupráci s třídním učitelem),
- poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků (ve spolupráci s třídním učitelem),
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum) a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
- zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadů práce a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,
- zprostředkování aktuálních informací z trhu práce.

Průběžné činnosti

- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.).

- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování, aj).
- Vedení evidence a monitoringu činnosti kariérového poradce/poradkyně (počet individuálních konzultací, evaluace aktivit).
- Spolupráce s dalšími aktéry kariérového poradenství na regionální, národní i mezinárodní úrovni.
- Rozvoj profesionálního kariérového poradenství, např. formou vzdělávání, supervizí, intervizí, kolegiálního sdílení, apod.

Činnosti v průběhu školního roku:

Srpen

- Příprava plánu kariérového rozvoje žáků v rámci širšího týmu školy zahrnující:
 - Rozdělení činností a odpovědností v rámci jednotlivých předmětů.
 - Plán zajištění besed, exkurzí, návštěv škol, veletrhů, stanovení konzultačních hodin, apod.
 - Plán monitoringu a evaluace realizovaných aktivit.
- Příprava adaptačního programu pro nově nastupující žáky.
- Aktualizace webových stránek k tématu kariérového poradenství, příprava nástěnky.
- Zpracování evidence o uplatnění absolventů, mapování jejich kariérních drah.

Září

- Úvodní setkání s žáky shrnující:
 - Informace o nabídce služeb kariérového poradce (např. konzultace volitelných a maturitních předmětů).
 - Přehled plánovaných akcí pro jednotlivé ročníky.
 - Informace o povinných praxích a stážích.
 - Informace o přijímacím řízení na VŠ.
- Spolupráce s Krajskou pedagogicko psychologickou poradnou a Speciálně pedagogickým centrem při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů.
- Skupinové programy zaměřené na podporu žáků při zahájení nového školního roku.

Říjen

- Schůzky s žáky posledních ročníků a jejich rodiči.
- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování).
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Listopad

- Třídní schůzky s rodiči zahrnující informace o podpoře kariérového rozvoje žáků na škole.
- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování).
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Prosinec

- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování).
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Leden

- Dny otevřených dveří VŠ
- Veletrh Gaudeamus Praha
- Setkání se zaměstnavateli ohledně možné spolupráce (exkurze, praxe, stáže, besedy, kulaté stoly, apod.)
- Skupinové programy zaměřené na výběr volitelných předmětů v dalším školním roce.
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Únor

- Metodická a konzultační podpora při odesílání přihlášek na VŠ
- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování).
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Březen

- Návštěva IPS Úřadu práce ČR.
- Skupinové programy na podporu kariérového rozvoje žáků se zaměřením na aktuální témata dle věku žáků (např. sebepoznávání a mapování kompetencí, poznávání světa práce, podpora rozhodování, aj.).

- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Duben

- Skupinové programy zaměřené na zhodnocení odborných praxí a stáží, besed a diskuzí se zaměstnavateli.
- Realizace individuálních konzultací (výběr volitelných předmětů, volba VŠ, budoucí uplatnění, aj.)

Květen

- Metodická a konzultační podpora při realizaci maturit

Červen

- Metodická a konzultační podpora v průběhu přijímacího řízení na VŠ a po něm (podpora při neúspěšném přijímacím řízení na VŠ, při hledání zaměstnání, aj.).
- Evaluace plánu kariérového rozvoje žáků včetně formulace doporučení na další školní rok.

7. Školní program proti šikaně

Cílem tohoto programu je na základě metodického pokynu Ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních Č. j. MSMT-21149/2016 poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace především k samotnému řešení tohoto vysoce rizikového chování. Text metodického pokynu je provázán s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav (dále jen „metodické doporučení“), ve kterém lze nalézt komentáře k metodickým postupům a užitečná metodická vodítka pro diagnostiku a nápravu v podobě tabulek.

Školní program proti šikanování v sobě zahrnuje metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole.

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, tedy i šikany. Ředitel školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele

Vytváření školního programu proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces. Určují ho dva znaky – celoškolní rozměr a zaměření na specifickou prevenci.

Školní program proti šikanování – části:

1. zmapování situace
2. motivování pedagogů pro změnu – průběžně
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů – dle aktuálních možností
4. užší realizační tým – ředitel školy, metodička prevence, výchovná poradkyně, třídní učitelé, školní psycholožka
5. společný postup při řešení šikanování
6. primární prevence v třídních hodinách
7. primární prevence ve výuce
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování
9. ochranný režim (smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči
11. školní poradenské služby
12. spolupráce se specializovanými zařízeními

Charakteristika šikanování

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Podoby šikany:

- **Přímá šikana** může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).
- **Nepřímá šikana** má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

- Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. **kyberšikana**, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhružné SMS nebo e-maily apod. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí. Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které škole pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení (Problematice kyberšikany se věnuje Příloha č. 7 – Kyberšikana Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) .

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování (viz Čl. 2 odst. 1). Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu. Podobně, jedná-li se o šikanu pedagoga žáky, pak šikana není zlobení a nerespektování ze strany žáků, které postrádá znaky šikany. Naopak přerůstá v šikanu, stává-li se vědomým, záměrným, úmyslným a cítí-li pedagog, že není v jeho moci jej zastavit, cítí se bezbranně, ztrácí autoritu a poměr sil v rolích žák/žáci x pedagog se obrací.

Většina obětí šikany a jejích svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit. Důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků. Proto je v prevenci velmi důležité zaměřit se specificky na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany.

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka nebo pedagoga, např. fyzická zdatnost, vzhled, hmotnost, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence - snížení rozumových schopností, nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socio-ekonomická odlišnost, psychická odlišnost, speciální vzdělávací potřeby žáka apod. Šikana může mít také specifický obraz, odehrává-li se ve vztahu k žákům nebo pedagogům z důvodu etnicity (v ČR bývá v této souvislosti nejčastější anticiganismus), rasové nebo národnostní příslušnosti, náboženského vyznání nebo víry (často také v kombinaci s pohlavím např. muslimské dívky, židovští chlapci apod.), sexuální orientace (nejčastěji proti homosexuálům) apod.

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.
- Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:
- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- zašpiněný nebo poškozený oděv
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem

- nechut' dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach
- ztráta chuti k jídlu
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu)
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad
- zmínky o možné sebevraždě
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věc
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům
- dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.
- dítě se vyhýbá docházce do školy
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku

Jak předcházet šikaně

- Škola respektuje identitu a individualitu každého svého člena, odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě a přiznává riziko výskytu šikany.
- Je důležité, aby se na vytváření bezpečného prostředí a předcházení šikany podílela celá škola.
- Vedení školy pověří alespoň jednu osobu z řad pedagogických pracovníků specifickými otázkami v prevenci a řešení šikany, která se bude v tématu pravidelně vzdělávat (např. školní metodik prevence, výchovný poradce).
- Nastavení konkrétních a srozumitelných pravidel chování ve školním řádu
- Nastavení důsledků za porušení pravidel u žáků. Je důležité rozlišovat závažnost porušení
- Ve třídě jsou nastavena třídní pravidla
- Škola usiluje o včasné odhalení šikany a za tímto účelem má nastavený funkční systém vzájemné komunikace mezi pedagogy o signálech, výskytu porušení pravidel, nebo jiných rizikových faktorech tak, aby byl pedagog vždy včas informován o tom, jaká atmosféra je v jeho třídě.

- Škola zajistí informovanost všech svých členů o tom, co je a co není šikanování, jak se zachovat ve chvíli, kdy je žák nebo pedagog ohrožován agresory, a kam se může obrátit o pomoc. Žáci, pedagogové i rodiče jsou srozumitelnou formou informováni o tom, na koho se mají obrátit a jak a komu je možné si stěžovat, pokud nejsou spokojeni s postupem pedagoga nebo školy.
- Škola kontinuálně realizuje specifickou primární prevenci rizikového chování (včetně šikany)
- Škola zajišťuje podporu a rozvoj pedagogů v podobě dalšího vzdělávání; uvádějících učitelů pro začínající pedagogy; dostupné intervize a/nebo supervize
- Realizace třídnických hodin
- Zmapovaná síť pomoci pro žáky i pedagogy

Základní postup v řešení šikany

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci rizika výskytu šikany. Škola ale musí být připravena i na situaci, kdy se přes všechna opatření šikana objeví. Základní pravidla v šetření a řešení šikany.

- Účinná intervence vyžaduje od toho, kdo ji poskytuje, zkušenosti s fungováním skupinové dynamiky a vedením rozhovoru.
- Školní šikanování má svůj zákonitý vnitřní vývoj. První stadium se v podstatě odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje. V dalším stadiu dochází ke stupňování manipulací, objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese a ostrakizovaný žák slouží pro odreagování napětí skupiny. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Následně ale dojde k bodu zlomu, kdy se šikanování stane nepsaným zákonem a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu se šikanování stane skupinovým programem

Stadia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na

nich odreačovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otrokyně“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

- Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany.
- Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).
- Pedagogové, především školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (např. školní metodik prevence), by měli zvládnout počáteční šikanu, tj. první, druhé a

někdy i třetí stadium, kdy ještě nalezneme vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně, a kdy ještě ubližování slabším není řízeno jádrem agresorů. V případě potřeby se škola obrací na externí odborníky.

- Při vyšetřování a řešení pokročilé šikany se škola obrátí na externí odborníky na šikanu, kteří jsou vybaveni pro řešení třetího, ale i čtvrtého a pátého stadia.
- Jeden typ pokročilé šikany – výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynč, je výjimkou. Zde nelze čekat na odborníka, oběti hrozí těžké poškození zdraví, kromě toho později to již nelze vyšetřit. Z tohoto hlediska musí mít každá škola krizový plán obsahující předem promyšlené kroky, role a úkoly členů týmu
- Při řešení by měl být kladen akcent na to, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn. Je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.
- Po celou dobu řešení škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí a ukazuje, že je toto téma považováno za vážné.
- Součástí řešení pak musí být vždy nastavení ozdravných mechanismů pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu).
- Doporučuje se dále pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.
- Škola eviduje projevy šikany a dále reviduje preventivní postupy, bezpečnostní a krizové plány a nastaví taková opatření, aby bránila návratu rizikového chování.
- Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů - přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování, odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“, nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali, vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně, nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu, emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně), agresivního řešení problému (např. Násilím), příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání, předjímání recidivy útočnicka, řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočnicka), automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace), vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany
- Řešením situací komplikovaného chování žáků se zabývá materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) s názvem „Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách“

První pomoc při počáteční šikaně

- odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
- rozhovor s informátory a oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
- rozhovor s rodiči oběti
- ochrana oběti
- předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
- rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
- rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
- realizace vhodné metody:
- metoda usmíření
- metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
- třídní hodina
- efekt metody usmíření
- oznámení potrestání agresorů
- třídní schůzka
- práce s celou třídou

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně

A. První (alarmující) kroky pomoci

- zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
- bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

- zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
- pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
- oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

- rozhovor s oběťmi a informátory;
- nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s oběťmi (oběťmi).

D. Náprava

- metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů nápravná opatření, z nichž některá přicházejí při šikanování v úvahu:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy - nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku)
- realizace individuálního výchovného plánu agresora
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku.
- v extrémních případech si lze představit potřebu urychlit proces vyloučení žáka proto, aby se neopakovaly negativní projevy plynoucí z přítomnosti problematického žáka ve škole. Taková potřeba může vzniknout zejména v situaci, kdy selžou všechna ostatní opatření organizačního, výchovného či kázeňského charakteru.
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy.

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog.

Právní odpovědnost školy

Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném

vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit *zákonnému zástupci* jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí.
- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo. Situace ohrožení dítěte přitom musí trvat po takovou dobu nebo nabývat takové intenzity, že nepříznivě ovlivňuje vývoj dítěte anebo je nebo může být příčinou nepříznivého vývoje dítěte (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které sice výše uvedeným nebyly oznámeny, avšak které jsou svou povahou velmi závažné a nasvědčují tomu, že dítě se nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.
- OSPOD vstupuje do řešení těch případů agresivního chování dítěte ve škole, v nichž jsou tyto projevy pouze sekundárním důsledkem nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny a v nichž je třeba dítěti a jeho rodině zprostředkovat a zajistit odpovídající pomoc a podporu prostřednictvím nástrojů sociální práce. Základními nástroji práce OSPOD je vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a individuální plánování koordinované intervence.
- Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR. V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyrozumění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte.

Trestně-právní hledisko šikany

V zákoně č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) ani v jiném zákoně není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.

Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přestupek. Za přestupek je odpovědná osoba starší 15 let.

Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty některých trestných

činů.

Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce, event. školního psychologa, školního speciálního pedagoga nebo zástupce školy

s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP, speciálně pedagogickými centry (v případě integrovaných dětí na běžných školách);
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou)

8. Krizový plán

V rámci prevence rizikových projevů chování, jako je šikana, drogy, ale i mentální anorexie, bulimie, sebevražedné pokusy atd., je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce příp. v kolektivu vyskytnou.

Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a

pokusit se zjistit příčinu změny, o zjištěných poznacích informovat třídního učitele, příp. ředitele školy, metodika prevence, pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na metodikovi prevence, který je proškolený v řešení rizikových projevů chování, třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

Zákonní zástupci žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost kdykoliv žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení po kterémkoliv vyučujícím. Mají možnost se kdykoliv obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace.

Pedagogové při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod. upozorní zákonné zástupce. Pokud nedojde k pozitivní změně, hlásí situaci na odbor péče o dítě a policii.

Jak budou řešeny případy související s užíváním omamných a psychotropních látek, s krádežemi, s vandalismem a vyšetřováním šikany

Pojem omamné a psychotropní látky (OPL) zahrnuje veškeré látky, které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. **Patří sem také alkohol nebo tabák.** To, co je považováno za OPL, jedy a prekursory, stanoví ve svých přílohách zákon o návykových látkách.

Jsou to látky podléhající zvláštnímu způsobu zacházení:

Tabákové výrobky a látky na bázi nikotinu

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

Konzumace tabákových výrobků a látek na bázi nikotinu ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu v další konzumaci zabráněno. Tabákový výrobek je žákovi odebrán, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.

V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany dítěte. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte vyžadovat pomoc. Z konzumace tabákových výrobků ve škole budou vyvozeny sankce stanovené školním řádem.

Alkohol

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Konzumace alkoholu ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu v další konzumaci zabráněno.

Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace alkoholu ve škole budou vyvozeny sankce stanovené školním řádem.

Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Omamné a psychotropní látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem je stanoven zákaz užívání OPL, jejich distribuce a přechovávání. Současně je stanoven zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání.

Konzumace OPL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu v další konzumaci zabráněno.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).

Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace OPL ve škole budou vyvozeny sankce stanovené školním řádem. Je však nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.

Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním a postižitelné školním řádem, je jedno o jaké množství omamných látek se jedná.

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Krádeže

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

Nutno vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak bude postupováno při nahlášení krádeže žákem

O události bude pořízen záznam na základě výpovědi poškozeného.

Věc bude předána orgánům činným v trestním řízení (ohlášeno na místní oddělení Policie ČR), nebo bude poučen poškozený žák (jeho zákonný zástupce), že má tuto možnost.

V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Vandalismus

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.

V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup školy při diagnostice a vyšetřování šikany

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou. Mimo školu je to věc Policie ČR a zákonných zástupců. Podrobnosti viz. Školní program proti šikaně

Poruchy příjmu potravy

Studentům s poruchou příjmu potravy - bulimie nebo mentální anorexie poskytujeme poradenství a doporučíme je do péče odborníků, s podporou rodiny kontrolujeme stav studenta. Jako prevenci aktuálně plánujeme i besedu na toto téma.

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č.263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
- Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- Vyhláška č.15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče
- Vyhláška 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních
- Zákon č. 472/2011, který novelizuje Školský zákon s účinností 1. 1. 2012

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)
- Pedagogové proti drogám - Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999)

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.:24 246/2008-6
- Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)
- Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)
- Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)
- Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)
- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007)

Ministerstvo zdravotnictví

- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniiemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo financí

- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo spravedlnosti

- Trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č.114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce
- Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo vnitra

- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů
- Usnesení č. 2/1993 Sb., Předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR,

Spolupracující organizace

Policie ČR Jičín tel. 158, nrap. Brendl tel. 974 533 207

Národní srovnávací zkoušky Klapková Matúšová tel. 731 598 771

PPP Jičín – Mgr. Kovářová tel. 493 533 505

KÚ Královéhradecký kraj, Odbor školství – tel. 495 817 111, 495 817 254 (vedoucí odboru)

Nízkoprahový klub Pohoda – tel. 731 646 979

Středisko výchovné péče - Pyramida – Mgr. Vacek tel. 466 680 338

SPC Jánské Lázně – Mgr. Grundmannová tel. 770787130

SPC KH – tel. 495 518 261, sms.spc.hk@gmail.com

ACET – Mgr. Petr Adame tel. 605 874 765, petr.adame@volny.cz

AFS – Mezikulturní programy – Karolína Kousalová , tel. 222 317 138

Informační poradenské středisko Úřad práce ČR, pobočka Jičín- Mgr. Zdeňka Procházková tel. 905 122 348, zdenka.prochazkova@jc.mpsv.cz

MÚ Hořice, OSPOD Hořice – tel. 492 105 411

Adresář krizových sociálních služeb

Organizace s působností na území Královéhradeckého kraje

LAXUS o.s.

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Hradec Králové (Královéhradecký)

telefon: 495 515 907

email: ambulance.hradec@laxus.cz

web: www.laxus.cz

cílová skupina: dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka, poradna, internetové poradenství

Most k životu o.p.s.

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Trutnov (Královéhradecký)

telefon: 499 841 998, mobil: 777 303 115

email: most.k.zivotu@volny.cz

web: www.mostkzivotu.cz

cílová skupina: děti a mládež, dospělí

typ služby: azylový dům

Organizace s celorepublikovou působností

Anonymní telefonická Linka pomoci v krizi

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Praha (Celorepubliková působnost)

telefon: 974 834 688

email: krizepis@mvcv.cz

web:

cílová skupina: dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka

Centrum krizové intervence PL Bohnice

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Praha (Celorepubliková působnost)

telefon: +420284016666

email: cki@plbohnice.cz

web: www.plbohnice.cz

cílová skupina: dospělí

typ služby: krizové centrum, linka důvěry nebo krizová linka

Linka Anabell

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: (Celorepubliková působnost)

telefon: 848 200 100

email: iporadna@anabell.cz

web: www.anabell.cz

cílová skupina: dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka, internetové poradenství

Linka důvěry Blansko

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Blansko (Celorepubliková působnost)

telefon: 516 410 668, mobil: 737 774 309

email: soslinka.blansko@caritas.cz

web: www.blansko.caritas.cz

cílová skupina: děti a mládež, senioři, dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka

Linka pro rodinu a školu 116 000

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: (Celorepubliková působnost)

mobil: 608216723

email: lucie.hermankova@cestazkrize.net

web: www.linkaprodroduinuaskolu.cz

cílová skupina: děti a mládež, dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka

Linka pro ženy a dívky

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: (Celorepubliková působnost)

mobil: 603210999

email:

web:

cílová skupina: děti a mládež, senioři, dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka

Linka první psychické pomoci 116 123

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: (Celorepubliková působnost)

mobil: 608216723

email: lucie.hermankova@cestazkrize.net

web: www.linkapsychickepomoci.cz

cílová skupina: dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka

Linka psychopomoci

[zobrazit podrobné informace](#)

umístění: Praha (Celorepubliková působnost)

telefon: 224214214, mobil: 777 783 146

email: psychopomoc@capz.cz

web: www.capz.cz

cílová skupina: děti a mládež, senioři, dospělí

typ služby: linka důvěry nebo krizová linka